

O amor

O amor inspirou a obra do autor da *Terra Chá*: o amor pola natureza, o amor pola paisaxe, o amor por Outeiro de Rei, o amor pola lingua galega, o amor por Galiza... mais o sentimento amoroso ten na vida e na obra de Manuel María un nome escrito con maiúsculas: SALETA, a súa musa e compañeira desde 1956. Estamos perante un dos escritores que posúe un dos cancioneros amorosos máis completo e ricaz da literatura galega. Desde os primeiros poemas dedicados a un amor ideal, que se concreta na persoa de Saleta no seu poemario *Mar maior*, até os *Poemas da labarada estremecida*, a poesía amorosa estará sempre presente na obra do escritor chairego.

- 1 O poema que podedes ler a seguir pertence a un poemario que Manuel María dedicaba por enteiro á súa relación con Saleta, *Poemas da labarada estremecida*:

*Non somos xa aquela fogueira poderosa
que ardía en nós
con labaradas xigantescas
nos días da nosa xuventude
cando tíñamos por noso
o canto dos paxaros,
a voz amiga de ríos e regueiros
e a compañía
das vagamundas nubes viaxelras.
Quedan moi lonxe e moi perto
Outeiro de Rei e a Pastoriza,
a nosa Terra Chá,
as paisaxes luguesas, tan amadas,
agora melancolía señardosa,
música nostálxica
que se queima docemente naquel lume
novo e xeneroso que nós fomos,
de chama nidia e fermosísima
como a mapoula, o caravel e a rosa.
Ao longo de moitos anos,
no medio da tristura máis vulgar,
mantemos vízosa e recendente
a purísima flor do noso amor
que agora é
unha brasa que non se consome
e non se consumirá endexamais.
Envelleceremos xuntos
e, cando chegue a hora de partir,
o noso amor non morrerá:
hase transformar na brisa lixeira
que en maio canta emocionada
na escura folla das abelairas
ou no sol ourilcente do Outono
que bica ás carballeiras docemente.*

Poemas da labarada estremecida, 1981

Con Saleta

a) Resume nunha frase o tema do poema.

b) Recolle aquel léxico do poema que teña algunha relación co "lume". Que significado lle aporta ao poema?

c) Que elementos da natureza aparecen e que simbolizan?

d) Divide as seguintes palabras nos seus compoñentes, indicando: prefixos, sufixos, lexemas. Despois clasifícaaas en simples, derivadas ou compostas.

✍ fogueira: _____

✍ poderosa: _____

✍ xigantesca: _____

✍ regueiros: _____

✍ vagamundos: _____

✍ viaxeira: _____

✍ nostálxica: _____

✍ docemente: _____

✍ fermosísima: _____

✍ tristura: _____

✍ recendente: _____

✍ carballeiras: _____

e) Utiliza os sufixos das palabras anteriores e escribe outros vocábulos que leven os mesmos sufixos.

f) Para finalizarmos, imos crear unha narración oral que teña como tema o amor. Realizade os seguintes pasos:

✍ Cada alumna/o da aula escolle a palabra que máis lle guste do anterior poema de Manuel María. Outro compañeiro vaias anotando no encerado (non se poden repetir).

✍ Por sorteo comezará a narración outra alumna. Pode comezar como queira, mais na frase que diga deberá de estar obrigatoriamente unha das palabras do

encerado que escollese un dos seus compañeiros (nunca a súa). Por exemplo, imaxinemos que alguén elixiu "brisa":

"Aquela mañá unha suave brisa movía as follas das árbores..."

✍ A alumna/o que dixese "brisa" terá que seguir a narración, continuando a frase e, ademais terá que incluír unha das palabras dun dos seus compañeiros, que será o que siga, e así sucesivamente.

✍ Cando saia a palabra de alguén, esta ríscase.

2 O seguinte texto é outro poema de amor de Manuel María, mais algún trasno converteuno nun texto en prosa e agora terás que recompoñer os seus versos e mesmo dividilo en estrofas. Seguro que podes!

"Agora que é Outono, miña amiga, miña amante e sinxela compañeira, habémonos chegar deica a ribeira onde o bris deixou unha cantiga. E que sexa Outono quen nos diga os segredos que ten a sementeira, como se foi espindo a carballeira e que promesas granarán na espiga. Nós sabémonos puros e cumpridos ó sentirnos tan un e tan xunguidos nesta paisaxe lene e musical. ¿Non lembras, en Outonos xa vividos, ó río retratar no seu cristal os soños que coidabamos perdidos...?"

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

3 Na unidade dedicada ao amor non esperarías un poema que exprese sentimentos tan pouco amorosos como a "Balada das comparacións":

*Como un fume case inconsistente
que se eslúe no ar sen decatarnos.
Como unha palabra a penas dita
que, cando nos quedamos solos e
nos achegamos a nós mesmos,
doe e escoa como unha coitelada.
Como unha ollada chea de odio.
Como a lebre perseguida polo can.*

*Como a cóbrega que escorrega
paseniñamente rente dos balados
facendo un ruído imperceptíbel,
movendo herbas e fentos amodiño,
fuxindo supetamente como un raio.
Como un vómito de sangue e fel.
Como unha ferida chea de pus.
Como a lebre perseguida polo can.*

*Como a auga que chega silandeira
e impensadamente, sulagando
todo o que é posíbel sulagar.
Como o medo que nos invade
con escuros e fondos arrepiños
cando se adona de nós a tralazón.
Como o cancro mortal ou o veleño.
Como a lebre perseguida polo can.*

*Como o lume devorador que non fai
chama ni fume, soio brasa,
forza destructora e implacábel.
Como o graznido do corvo cando
clama, nos días invernais, o seu
tristeiro agoiro inconsolábel.
Como a traizón. Como a caloña.
Como a lebre perseguida polo can.*

*Como o crime científico, frío,
perfecto e calculado. Como o
asasinato gratuíto feito solo
polo pracer estraño de matar.
Como unha tribo de negros ou
de indios pasados a coítelo.
Como o desespero ou o suicidio.
Como a lebre perseguida polo can.*

*Como a envexa, a carraxe e a luxuria.
Como o resentimento e a miseria.
Como a peste, a guerra e máis a fame.
Como a lebre perseguida polo can.*

a) Que sentimentos transmiten as palabras! Como supoñemos que che gusta máis o sentimento amoroso, imos xogar co poema de Manuel María e co seu léxico. Trocando algunhas palabras, o texto podería quedar moi diferente. Un exemplo; en vez de "Como a lebre perseguida polo can" poderíamos poñer "Como o amor conseguido no verán". Ben, ti que es mellor poeta aínda, poderás escribir un grande poema amoroso cambiándolle o léxico ao texto de Manuel María.

4 Propoñémosvos un traballo colectivo: realizarmos unha antoloxía de poemas amorosos da literatura galega.

a) O obxectivo do traballo é que consultemos diferentes materiais relacionados coa literatura galega: enciclopedias, historias da literatura, antoloxías, poemarios, páxinas web, etc.

b) É importante que repartamos as tarefas:

- ✍ Consultar historias da literatura galega
- ✍ Consultar catálogos de editoriais
- ✍ Buscar libros na biblioteca
- ✍ Buscar en internet: páxinas web de escritoras/es; editoriais
- ✍ Seleccionar os textos para o recitado atendendo ao noso gusto persoal
- ✍ Ofrecerse voluntaria/o para ler os textos en público

c) O traballo final constará das seguintes partes:

- ✍ Portada
- ✍ Índice
- ✍ Introducción: onde se explicarán os obxectivos
- ✍ O amor na historia da literatura galega. Antoloxía
- ✍ Conclusións
- ✍ Bibliografía

d) Non desbotes ningún período da nosa literatura: desde os nosos poetas medievais, a literatura galega de tradición oral, Rosalía de Castro, Celso Emilio Ferreiro, até as escritoras e escritores máis recentes: Pilar Pallarés, Iolanda Castaño, Lupe Gómez, Miro Villar, etc.

Con Celso Emilio Ferreiro